

LESBRIEF BIJ *UIT DE DOEKEN, OP DE PLANKEN*

De voorstelling *Uit de doeken, op de planken* is bedoeld als opwarmer voor het maken van je eigen voorstelling. Er worden veel zaken uit de doeken gedaan waar je wat aan hebt als je zelf een voorstelling op de planken gaan brengen.

We zetten ze hieronder nog even op een rijtje in de volgorde waarin ze in de voorstelling aan het bod zijn gekomen met een korte verklaring erbij. **Grootste boodschap:** iedereen kan toneelspelen. De een beter dan de ander, maar iedereen doet zich weleens anders voor dan hij is. Iedereen doet weleens of hij iets niet gedaan heeft.

1) Acteurs schminken zich. Waarom? Om in het licht beter zichtbaar te zijn vanuit de zaal, op afstand. Ook om iemand anders te lijken. Bijvoorbeeld ouder of jonger. Of een boef of een beauty. Of een monster of de hulk. (groen)

2) De vierde wand! Meestal doen acteurs of er geen publiek in de zaal zit. Dat doen ze om het geloofwaardiger te maken dat ze als een rol in een bepaalde situatie zitten. Als je ruzie met je moeder hebt, zitten er normaal geen vijftig kinderen naar je te kijken. Maar soms spelen ze juist wel met het publiek en dan doorbreken ze dus de vierde wand. Zo praat Stef, de schoonmaker met de kinderen terwijl Arturo Ui, de acteur dat niet doet. Op die manier kan de schoonmaker uit zijn rol stappen en commentaar leveren op het toneelstuk en de acteur. Dat werkt vaak komisch. Bovendien kun je zo hele delen kort samenvatten en doorgaan met een andere scène.

3) Om vaart te geven aan een voorstelling is het handig om aan te geven dat er iets klaar moet zijn voor een bepaalde tijd. Dat zet druk en spanning op de voorstelling. Zoals de schoonmaker die de zaal in een uur schoon moet hebben.

4) Er moet iets op het spel staan. Er moet een probleem zijn. Meestal gebeurt er in het begin van een voorstelling iets dat opgelost moet worden. In dit stuk is dat het telefoontje van de medespeler van de acteur die zich ziek meldt.

5) Je hoeft iets niet te zien om toch te laten merken dat het er is. Hetzij door geluiden, zoals de deur. Hetzij door gebaren (mime).

6) Tekst is belangrijk. Die laat je schrijven, is al geschreven of ga je schrijven. Maar waarover? Wat is je onderwerp? Ook als je dit niet zelf doet, kan het geen kwaad een beetje te weten hoe het werkt. Vandaar de volgende korte toelichting:

Het is handig als de personages een tegengesteld belang hebben, als er iets wrijft, als er een conflict is, als ze iets anders willen, het niet met elkaar eens zijn. Zo wil de acteur dat de show doorgaat, maar wil de schoonmaker het liefst dat de zaal leeg raakt zodat hij kan schoonmaken. Maar ook als personages zijn ze tegengesteld: de acteur is heel verheven, pratend met dure woorden en teksten, arrogant en neerkijkend op de schoonmaker en de schoonmaker is heel aards, met beide voeten op de grond, praktisch en nuchter.

Wat is het onderwerp van dit stuk? Als je voor een dubbeltje geboren bent, word je nooit een kwartje. Als je schoonmaker bent, krijg je nooit een hoofdrol. Maar nu dus wel. Want wie heeft hier eigenlijk de hoofdrol, wie is het belangrijkste? En bestaan bijrollen wel? Zijn die niet ook heel belangrijk? Kun je een koning spelen als je geen onderdanen hebt? Kun je een moordenaar spelen als je geen slachtoffers hebt? Kun je een juf spelen als je geen leerlingen hebt?

7) Moet alles realistisch zijn? Moeten dingen echt zijn? Als iets zich op een rots afspeelt, moet je dan een rots het toneel op halen? Of een eiland?

- 8) Je maakt afspraken met elkaar onder leiding van een regisseur. Je moet je daaraan houden. Want wat gebeurt er als iemand zijn eigen gang gaat?
- 9) Je hoeft niet alles te laten zien. Je kunt ook sprongen maken in tijd en in plaats. Zoals in de voorstelling het onbewoonde eiland, het opgroeien van de albatros. Dit kan bijvoorbeeld door het te zeggen of door muziek of door een verandering van het licht.
- 10) Kleding is belangrijk. Je gelooft nooit dat iemand die drie jaar op een onbewoond eiland heeft gewoond nog altijd in een net trouwpak met gestreken broek rondloopt. Maar het hoeft ook weer niet realistisch te zijn. De acteur had ook de keizer van Schoonmaakland kunnen zijn, dan was zijn kostuum wel geloofwaardig geweest.
- 11) Je stem opwarmen kan geen kwaad omdat je vaak harder moet praten dan je gewoon bent. Want dat niet alleen je medespelers maar iedereen in het publiek je kan verstaan is heel belangrijk! Helemaal als je moet zingen, moet je even wat oefeningen doen.
- 12) Je kunt spelen met de tijd waar iets zich afspeelt en de tijd nu. Zoals in de voorstelling met de mobiel. Iets hoeft zich niet altijd in het nu te spelen maar kan ook in de vorige eeuw of ten tijde van de holbewoners spelen.
- 13) Je moet allemaal geloven in het stuk dat je speelt en de rol die je daarin hebt. Als één iemand zegt: doe niet zo raar of hé, keizer, je hebt geen kleren aan of zoals bijvoorbeeld in de voorstelling: je hebt geen geld, dan gelooft het publiek jou en het stuk al helemaal niet. En dan staan ook je medespelers voor schut.
- 14) Zenuwachtig is iedereen die het toneel op moet. Dat is ook goed, want dan is de concentratie optimaal. Maar het moet niet zo erg worden dat het blokkeert. Bedenk wat de schoonmaker in de voorstelling zegt: niemand uit het publiek weet hoe het hoort. Dus als er iets mis gaat, gewoon doen of dat de bedoeling is.
- 15) Bedenk hoe jullie met zijn allen na afloop gaan staan om te buigen en applaus te ontvangen. Dit is namelijk onderdeel van de voorstelling. Pas daarna is het afgelopen.
- 15) Heb plezier, geniet!

Veel sterkte en vooral LOL!

Enige spel oefeningen voor na de voorstelling:

-Laat de leerlingen door een lege ruimte lopen. Gewoon in een rustig tempo, zonder elkaar te hinderen of aan te raken. Laat ze proberen zich goed te verspreiden over de ruimte.

Als er door docent "plafond" wordt geroepen, springen de leerlingen met hun handen naar het plafond.

Als de docent "vloer" roept, raken de leerlingen de vloer aan.

Als de docent "naam" roept, zeggen de leerlingen "mijn naam is..." Dit kan zowel hard of zacht.

Warmt meteen de stem op.

-Begroetingen. Deze dramales staat in het teken van elkaar begroeten. De leerlingen ontdekken dat de manier van begroeten afhankelijk is van de situatie waarin de ontmoeting zich afspeelt. Een begroeting tussen twee geliefden ziet er anders uit dan die tussen vijanden.

-In een kring staan en fictieve bal overgooien. Steeds zwaarder/lichter, steeds groter/kleiner, steeds aangenamer/viezer etc.

-Zintuigen: De leerlingen ontdekken wat er gebeurt als er één of meerdere van de zintuigen tijdelijk worden uitgeschakeld. Er wordt vooral aandacht besteed aan het zien en niet zien en het daardoor inzetten van tast en gehoor.

-tableau vivant nav diverse situaties. (op papier zetten en andere kinderen laten raden)

Een tableau vivant is een levend schilderij of levende foto. Bij deze activiteit beelden de kinderen een verhaal in stilstaande beelden uit.

De kinderen werken in groepjes van ong. 4. Kies een thema, bijv. sprookjes. Elk groepje kiest een sprookje en beeldt dit in 3 of 4 foto's uit.

Voorbeeld: Een groepje heeft Roodkapje gekozen. In de eerste foto staat Roodkapje bij haar moeder. De wolf is in het bos. Op de tweede foto plukt Roodkapje bloemen. De wolf kijkt naar haar. Op de derde foto ligt de wolf in bed en komt Roodkapje binnen. Op de vierde foto komt de jager langs. Gebruik een groot laken of doek waarachter de kinderen telkens klaar gaan staan. Wanneer het doek omlaag gaat, staan de spelers stil en is de foto te zien. Wanneer het doek weer omhoog gaat, gaat de groep klaarstaan voor de volgende foto.

De klas mag raden wat er uitgebeeld wordt.

Zorg voor attributen die de kinderen kunnen gebruiken, zoals verkleedkleding, maskers, pruiken, hoedjes, mandjes etc.

-Spiegelen

Twee kinderen gaan tegenover elkaar staan. De één doet van alles voor, de ander is het spiegelbeeld en doet dit zo precies mogelijk na.

Begin met eenvoudige bewegingen op muziek. Daarna kun je dit spel uitbreiden tot toneelspel.

De leerkracht geeft opdrachten, zoals 'we zijn in een restaurant', 'we gaan naar de dierentuin', 'we zijn heel blij', 'we hebben een voetbalwedstrijd verloren' etc.

Variaties:

* De spiegel speelt een domme spiegel. Hij doet alles precies verkeerd. Gaat het kind naar links, gaat hij naar rechts, pakt het kind een haarborstel, is hij de borstel kwijt etc.

* Het luie spiegelbeeld: doet alles met tegenzin en maar half.

* De gemene spiegel: Wanneer de echte persoon niet kijkt, doet de spiegel allemaal gemene dingen.

* De hysterische spiegel: Maakt alles 10x groter dan in het echt gedaan wordt.

-Kopieerspel

De kinderen staan in de kring. Het eerste kind maakt een beweging. Het tweede kind probeert dit zo precies mogelijk na te doen. Zo gaat de beweging de hele kring rond.

Variatie: elk volgende kind mag een tikkie overdrijven. De beweging wordt steeds groter.

-Blindelings vertrouwen

- De kinderen werken in tweetallen. Eén kind heeft de ogen dicht. De ander leidt dit kind door het lokaal.

- De kinderen werken in tweetallen en spreken samen een codewoord af. Alle leerlingen verspreiden zich door het lokaal en gaan op zoek naar hun maatje. Ze lopen met de ogen dicht en roepen het codewoord om zo hun maatje te vinden.

- Doofhof: de helft van de groep wordt blind, de anderen zijn leider. De blinden gaan naar de gang. De leiders maken met stoelen en tafels een doolfhof in de klas (tussen stoelen door, onder stoelen of tafel door, over stoel heen enz.) Dan gaat elke leider zijn blinde halen en leidt hem of haar door het doolfhof. De leider bepaalt hoe hij aanwijzingen geeft: met woorden, door vast te houden enz.

-Aanbelspel

Doel: in de groep durven praten en nee durven zeggen (assertiviteit).

Eén kind belt bij een ander kind aan. Dit kind vertelt waarom hij aanbelt. De kinderen spelen een kort

toneelstukje. Regel: degene die opendoet gaat altijd mee met het verhaal van degene die aanbelt. Je kunt niet zeggen "dat is niet zo".

Voorbeelden: ik kom collecteren, mag ik even bellen, u heeft de loterij gewonnen, er is brand, u heeft mijn kat aangereden! Etc. Eventueel fluistert de docent de aanbeller opdracht in het oor.

-De emotiebus

Er staan een aantal stoelen voor de klas. Hier zit jij als chauffeur in. Eén kind stapt in de bus en beeldt een emotie uit, bijv. blij. Iedereen in de bus neemt deze emotie over. Nu stapt er nog een kind in wat bijv. verdrietig is. Iedereen in de bus wordt verdrietig enz. Wanneer de bus vol is en er komt een kind bij, moet degene die er het langst zit uitstappen.

-Binnenkomer

Bespreek van tevoren of in een eerdere les de verschillende emoties. Begin met de basisemoties blij, verdrietig, boos en bang en breid deze uit met enkele makkelijke emoties. Ik voel me..... (gelukkig, verliefd, verlegen, zenuwachtig, woedend, zielig).

Schrijf de emoties op het bord. Nu wordt er om de beurt een kind naar de gang gestuurd. Dit kind komt de klas in met een bepaalde emotie en loopt naar zijn plaats. De groep raadt welke emotie uitgebeeld wordt.

